ఆచార్యదేవోభవ

౧

ఏకలవ్యుడు ఆరడుగుల ఎత్తు. బలిష్ఠమైన కాయము. ఒళ్ళంతయు కండలు తేలి చూచుట కందముగ నుండును. విశాలమైన నుదురు. దీర్ఘమైన నాశిక. కనుబొమలు దట్టముగా పెరిగి విల్లంబులవలె తీర్చి దిద్దినట్లున్నవి. తీక్ష్ణములైన చూపులు. ఆకండ్లలోనికి చూచుటకు సామాన్యుల కలవిగాదు. ఆ తీక్ష్ణత కోర్వలేరు. అతని నోరు పొందికగానుండి పట్టుదలను సూచించుచున్నది. అతడాజానుబాహుడు. శరీరచ్ఛాయ నల్లనినలుపు. కళ కాంతులాతని మొగమున నుట్టిపడుచున్నవి.

అతని కటిప్రదేశము చుట్టును నొక కృష్ణాజినము చుట్టబడియున్నది. అది తప్ప వేరొక యాచ్ఛాదన మేదియు నతని యవయవముల సహజసౌందర్యమును మరుగు పరుచుట లేదు.

అతడడవినుండి హస్తినాపురమునకు మెల్లగా నడచుచున్నాడు. నడచుచున్నంతసేపును నతడు దేనిని గురించియో తీవ్రముగా నాలోచించుచుండెను.

పట్టణానికి వెలుపల ద్రోణాచార్యుడు తన శిష్యులగు పాండవులకు, కౌరవులకు విలువిద్య నేర్పుతున్నాడు. శిష్యులందరూ చురుకుగా నేర్చుకుంటున్నారు.

ద్రోణు డయిదు అడుగుల ఆరంగుళముల పొడవున్నాడు. విశాలమైన వక్షస్థలము. అతని మొగమున బ్రహ్మతేజస్సు, క్షత్రియవర్చస్సు, రెండూ స్ఫుటంగా కనబడుచున్నవి. అతనిది మనోహరమైన మూర్తి.

ఏకలవ్యుడు దూరమునుండి చూచినాడు ద్రోణుని. చూచి అనుకొన్నాడు "అహా! ఎంత తేజస్వి? అతని చూపులవలన నతడు దయాళుడని తెలియుచున్నది. అనుగ్రహించుట అతని సహజగుణము. అట్టియతడు తన్నేల ననుగ్రహింపకుండునా? అట్టి మహానుభావుని ప్రసాదమున తనకోర్కె ఎట్లీడేరకుండ గలదు?"

ఏకలవ్యుడు ద్రోణుని సమీపించెను. దగ్గరకు వచ్చిన ఏకలవ్యుణ్ణి చూచాడు ద్రోణుడు. అతనిని చూచుటతోడనే ద్రోణునికి ఎవరీ మహానుభావు డనిపించినది. అతని మొగముననున్న తేజస్సట్టిది. గొప్పవాడు కాదగిన గుణములన్నియు నాతనియందున్నవి.

సమీపించిన ఏకలవ్యుడు ద్రోణునికి సాష్టాంగదండ ప్రణామ మాచరించినాడు. ద్రోణు డాశీర్వదించినాడు.

ఆ యాశీర్వాదములోని ధ్వని ఏకలవ్యుని కాతని యందున్న సదభిప్రాయమును గట్టిపరచినది. అంతమృదువుగా మాటలాడునతడు తన్నేల శిష్యునిగా స్వీకరించి విద్యగరపడు? తన కాయన గురువగుట తప్పదు. ద్రోణుడు "నీ వెవర"న్నాడు.

"నేను హిరణ్యధన్వుడనే ఎఱుకరాజు కుమారుడిని. ఏకలవ్యుడంటారు నన్ను. తమరిక్కడ రాజకుమారులకు విలువిద్య నేర్పుతున్నారని విని నన్ను మీ శిష్యునిగా స్వీకరించి అనుగ్రహిస్తారేమోనని వచ్చా" నన్నాడు ఏకలవ్యుడు.

తాను గురుముఖమున నేర్చుకొన్న విద్యవలన తానీనాటికి కృతార్థుడైనాడు. సరియైన శిష్యుడు దొరకి, అతనికి తన యొద్దనున్న విద్య సాంతముగా చెప్పిననే గాని కృతార్థుడు గాడు గురువు. అట్టి యపూర్వమైన అవకాశ మతని కీనాడు లభించినది. "నిజముగా నీతడు నా శిష్యత్వమే అపేక్షించినచో నాకిక కావలసిన దేమున్నది? ఇట్టి తేజస్వికి చెప్పినప్పుడే నా విద్యయు, నేనును కృతార్థత చెందుదు" మనుకొన్నాడు ద్రోణుడు.

"సరే. నాకుమాత్ర మంతకన్న కావలసినదేమున్నది? రేపటినుండిరా" అని చెప్పబోయినాడు.

అతని కప్పు డొక యూహ తట్టినది: తా నెఱుకలవానినని చెప్పుకొన్నా డేకలవ్యుడు. తన కాశ్రయము మహారాజులవద్ద. తాను మహారాజకుమారులకు విద్య నేర్పుచున్నాడు. అందుకొరకే నియమింపబడ్డాడు. తానెట్లొక ఎఱుకలవానికి వీరితో కలిపి విద్య చెప్పగలడు? వారిది తమ గౌరవమునకు భంగమనుకుందురేమో! తాను స్వతంత్రించి ఎట్టిపని కొప్పుకొన గలడు. అస లొక

ఎఱుకలవానికి విలువిద్య గరపుట శాస్త్రసమ్మతము కాదేమో?

ఇట్లాలోచించుచు తన శిష్యులవైపు చూచినాడు. వీరిలో నెవరునూ తన్నితనివలె కృతార్థుని చేయగలవారు లేరా? అప్రయత్నముగా తన ప్రియశిష్యు డర్జునుని వైపుచూచినాడు. అతని ముఖసందర్శన మాత్రమున ద్రోణునికి ధైర్యము వచ్చినది. తన తండ్రి భరద్వాజు డన్నమాటలు జ్ఞాపకము వచ్చినవి. "అర్జునుడను వా డొకడు చంద్రవంశమున నరునంశమున జన్మించి, నారాయణాంశమున జన్మించిన కృష్ణునకు భూభారహరణము నందు సాయము చేయునని." అన లతనిని లోకైకవీరుని జేసి కృతార్థుడౌటకేగదా తాను బ్రాహ్మణుడయ్యు అస్త్రవిద్యల నభ్యసించినది. వాని సాటివీరుడు లోకమున లేకుండునట్లు నేర్పదలచుకొన్నా డాతనికి విద్యలను. ఇప్పు డీతని శిష్యత్వ మంగీకరించిన నిస్సంశయముగా నాతని సాటివీరుడు కాగలడు. అట్లు కారాదు. తాను దలచిన దానికి భిన్నముగా జరుగరాదు.

ద్రోణు డేకలవ్యునిజూచి "ఏకలవ్యుడా! నీ కస్త్రవిద్య నేర్పజాల నందుకు చింతిల్లుచున్నాను. నీ కస్త్రవిద్య నేర్పవలెనని నా కున్నను రాజకుమారుల తోబాటు నీకు విద్య గరపజాలనందున నీశిష్యత్వ మంగీకరింప జాల"ననెను.

"స్వామీ! మహాప్రసాదము. మీరు చింతింప వలసిన పనిలేదు. మీ యనుగ్రహము వడసితిని. అంతియే చాలును. మీ యనుజ్ఞయైనచో బోయివచ్చెదను. నా హృదయము మాత్రము మీనుండి మరలదు. ముమ్మాటికి మీరే నాగురువులు. మిమ్ము జూచినప్పుడే మీరు నాకు గురువులని నిశ్చయించుకొంటిని. సెలవు" అని నమస్కారము చేసి సెలవు తీసుకున్నాడు ఏకలవ్యుడు.

౨

మొట్టమొదటి చూపులతోనే ద్రోణుని యందు లగ్నమైనది అతని హృదయము. అతనిగూర్చి యూహ చేసినదికొలది ఆయనయందు అతనికి పూజ్యభావ మధికమౌతున్నది. గురుదేవు ననుగ్రహమున్నచో తాను తప్పక విలువిద్య నేర్వగలడు. ద్రోణుని బొమ్మ నొకదాన్ని మన్నున చేశాడు.

దానిని భక్తిపూర్వకంగా పూజించాడు. ఆయన్ను గూర్చి ధ్యానించాడు. ఎదుటగా ఒక లక్ష్యాన్ని ఏర్పాటుచేసుకున్నాడు. దానికిముందు ఏభయిగజాల దూరంలో నిలుచున్నాడు. బాణాన్ని సంధించి గురిచూచి వదిలాడు. లక్ష్యానికి పదిగజాలదూరంలో తగిలింది బాణం. తన గురువుముఖంకేసిచూచాడు. ఆయన ముఖంలో మార్పేమిలేదు.

మళ్ళీ తాను మొదటనిలుచున్న ప్రదేశానే నిలుచున్నాడు. మళ్ళీ బాణాన్ని వదిలాడు గురిచూచి. ఫలిత మిదివరకు మాదిరే. మొదటిసారి లక్ష్యానికి కుడివైపు పదిగజాలు పోతే, రెండోసారి ఎడమవైపుకు పోయింది. మూడోసారి, నాల్గోసారి........అలా ఆరోజల్లా ప్రయత్నంచేశాడు. లాభములేక పోయింది. ఆరోజు కిక ఆపివేశాడు.

మరుసటిరోజున ప్రొద్దున్నే ద్రోణాచార్యుల నారాధించి ఆయన అనుజ్ఞనుపొంది మళ్ళీ ప్రారంభించాడు. మళ్ళీ అదేలక్ష్యం. క్రిందటిరోజున తాను నిలుచున్న చోటనే నిలుచున్నాడు...నిన్నటి రోజంతా అభ్యాసం చేసి ఉండడముచేత బాణం కదిలిపోకుండా పట్టుకో గలుగుదు ననుకొన్నాడు. లక్ష్యానికి సరిగా గురిచూచాడు. ఈ తడవ తప్పకుండా తగులుతుందన్న నమ్మకంతో బాణాన్ని వదిలాడు. కాని సరిగా వదలబోయ్యే సమయానికి చెయ్యి కదలనే కదిలింది. బాణం లక్ష్యానికి ప్రక్కగా తగిలింది. ద్రోణునిప్రతిమను చూచాడు, ఫరవాలేదులే ప్రయత్నంచెయ్యి అట్లుంది.

ప్రయత్నాలు భిన్నమైనందుకు అతడు నిరుత్సాహపడలేదు. పైగా అంతకంతకు ఉత్సాహము, పట్టుదల ఏక్కువౌతున్నవి. గురుదేవుని ముఖకమలము ఉత్సాహాన్నినుమడింప చేస్తున్నది. మళ్ళీ బాణాన్ని తీసుకున్నాడు. ఒకసారి, రెండుసార్లు......ఆరోజల్లా ప్రయత్నించాడు. రోజులుగడుస్తున్న కొద్దీ అతనికి తనలో తనకు నమ్మకం కుదురుతున్నది. కాని ప్రయత్నాలు మాత్రం ఫలించలేదు. ఇక ఆరోజుకుఆపి రేపు మళ్ళీ

ప్రారంభింతా మనుకున్నాడు.

ఇంకా పూర్తిగా మారెడు పొద్దున్నది. ఈ నాటి కిది కడసారి ప్రయత్నము చేద్దామని చేశాడు. దృష్టి చెదరలేదు. గురి తప్పలేదు చెయ్యి కదలలేదు. బాణాన్ని వదిలాడు. సరిగా లక్ష్యానికి తగిలింది. మనిషి అంతకు రెండింతలైనాడు సంతోషంతో. అత డనుకొన్నట్లు అది ఆఖరుప్రయత్నం కాలే దారోజుకు. ఒకటి, రెండు, మూడు.....పదిసార్లు బాణాన్ని వేశాడు. పదిసార్లు లక్ష్యానికి తగిలింది. సంతోషం తాండవమాడుతున్నది గురుదేవుని ముఖంలో.

తెల్లని, కళ్ళను గుడ్డిపరచే వెలుతురులేదు సూర్యుడిలో. సువర్ణచ్ఛాయ దాల్చాడు. పడమటి ఆకాశభాగం బంగారుపూత పూసినట్లున్నది. చిటారుకొమ్మనఉన్న మామిడి పిందెలుగూడ బాగా పలకరించినట్లు పడుతున్నవి. కొన్ని నిమిషాల్లో ఆ కాంతి అంతా పోయి కుంకుమముద్దైనాడు సూర్యుడు. అప్పటినుంచి ప్రతిక్షణానికీ మారుతున్నది ప్రకృతిసౌందర్యము. మార్పు స్పష్టంగా అవుపడుతున్నది. ఇప్పుడున్న కాంతి మరుక్షణానలేదు. కొన్ని క్షణాల్లో తిమిరం ప్రకృతి నాక్రమించింది.

ఏకలవ్యుడి కిదేమి పట్టలేదు. తన విద్యాభ్యాసాన్ని గురించి ఆలోచిస్తూ యింటిదారి పట్టాడు.

3

దారిలో తన విద్యాభ్యాసాన్ని గురించిన ఆలోచనలే అతని హృదయవీధిలో విహరించినయి. భోజనం చేస్తూ అవే ఆలోచనలు. తాను ద్రోణాచార్యుణ్ణి ప్రార్థించడమూ, తన్ను శిష్యుడిగా స్వీకరించకపోయినా ఆయన పూర్ణమైన అనుగ్రహాన్ని తనకు ప్రసాదించడము, ఆ అనుగ్రహబలముచేత తాను విలువిద్య నేర్చుకోవడము, భూమ్యాకాశాలు పట్టలేనంత విలుకాడు తాను కావడము. ఇవే అతని ఆలోచనలు. నిద్రపోతూ కలవరింతలో ఇవే మాటలు. అతనికి ఒకటే లక్ష్యం. విలువిద్య నేర్చుకోవడమూ—గొప్ప విలుకాడు కావడమూ. అన్యాలోచనలకు అతని మనస్సులో చోటు లేదు.

పొదురుతుప్ప అరణ్యంలో కనబడితే అప్రయత్నంగా అతనికి కలిగేభావం దాన్ని చక్కని విల్లంబుబద్దలు కొట్టుకోవచ్చునని. నారతీడప కంటబడితే కలిగే ఉద్దేశ్యం దాన్ని తడిపిపేనితే చక్కని నారిత్రాడవుతుందని.

మరునాడు అరణ్యానికి వచ్చాడు. విధ్యుక్తంగా ద్రోణాచార్యుల నారాధించాడు. ఇదివరకు నిలుచున్న ప్రదేశానే నిల్చుని ఇదివరకు లక్ష్యాన్నే గురిచూచి కొట్టాడు. సరిగా తగిలింది.

వంద, రెండువందలు, మూడువందలు.....వెయ్యిగజాలదూరంనుంచి లక్ష్యాన్నికొట్టాడు. సరిగా తగలనప్పుడు మళ్ళీమళ్ళీ ప్రయత్నంచేసి కార్యసిద్ధి పడశాడు. అభ్యాసంవల్ల కొన్నిరోజుల్లో గురితప్పకుండా ఎంతదూరంనుంచైనా కొట్టగలిగాడు.

నేర్చుకొన్నంతవరకు తూర్ణంగా నేర్చుకొన్నాడు విలువిద్య. కాని ఇకముందు నేర్చుకోవలసిన పాఠమేమిటి? ఎవరు చెప్పుతారు? దీన్నిగూర్చిన ఆలోచనే సర్వకాలసర్వావస్థలయందూ అతనికి. ఎవరుచెప్పుతారు గనక గురుదేవుడే చెప్పాలి. ఎందుకు చెప్పడు అంత అనుగ్రహం తనమీదఉండగా?

ప్రొద్దున్నే లేచి అరణ్యానికివెళ్ళాడు. తనమనస్సు ద్రోణుపాదాలమీద లగ్నంచేశాడు. తదేకధ్యానముతో చేతులుజోడించి ఆయన ఎట్టఎదుటనిలుచున్నాడు. ద్రోణుడు వినా యితరవస్తువు ఏకలవ్యుడి బాహ్యదృష్టికిగాని, మనోదృష్టికిగాని గోచరించడము లేదు.

అట్లా ఎంతసేపున్నాడో తెలియదు. గురుదేవుడను గ్రహించాడు. దూరాన ఎక్కడో ఒక నెమలి కూసింది. గురుదేవుడు ఆవైపు దృష్టిసారించినట్లుగా తోచింది అతనికి. నెమలికోసంచూస్తే కనబడలేదు. మెరుపులా మెరిసింది ఒక ఆలోచన అతనిహృదయంలో. చప్పుడును బట్టి గురిచూసికొట్టడం రెండోపాఠము. ఇది గురుదేవు ననుగ్రహం. కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా నమస్కృతు లర్పించాడు ద్రోణుడికి.

దగ్గఱలో గొర్రెలను కాస్తున్నా డొక యువకుడు. అతణ్ణి చేరబిలిచాడు. "బాబు! నేనిక్కడున్నాను.

దూరంగా నీవిక్కడ చెట్టుమ్రానుమీద నీకర్రతో చప్పుడుచేసి తొంగినిలుచో" అన్నాడు. ఒకనిమిషం జరిగింది. కర్రతో కొట్టిన చప్పుడు వినపడ్డది. అప్రయత్నంగా అటువైపు చూచాడు. యువకుడు మ్రానుమీద కొట్టి తొలిగి నిలుచుంటున్నది చూచాడు మ్రానుమీద ఏప్రదేశాన కొట్టింది కనబడ్డది. తానుచేయబోయే పనిలో చూపుకు ఏవిధమైన ప్రసక్తి ఉండగూడదు. కృష్ణాజినంచింపి కళ్ళకు గంతకట్టుకున్నాడు. ఈ సారి మరోచోట కర్రతో చప్పుడుచేయమన్నా డాయువకుణ్ణి. చప్పుడువచ్చినవైపుతిరిగి బాణాన్ని వింటసంధించి గురిచేసి వదిలాడు. ఆమ్రానుకే తగిలింది కాని సరిగా చప్పుడుచేసినచోట తగిలిందో లేదో చెప్పడమేలాగ? ఈచిక్కులన్నీ మొదటతట్టలేదు. చప్పుడు కావాలె, కొట్టినచోట గుర్తూ పడాలి. ఆకర్రకు చివర మొద్దుకత్తి కట్టారు. కత్తితో బెరడు లేచేట్టు చప్పుడుచేయమన్నాడు యువకుణ్ణి. మళ్ళీ సాగించాడు అభ్యాసము. మొదట ఆమ్రానుమీదనే కొంచెం మటూయిటూ తగిలింది. కొంతసేపు అభ్యాసంచేసినపిమ్మట ఆబెరడులేచిన చోటనే తగిలింది బాణం. అపాతం కొన్నాళ్ళు బాగా వల్లె వేశాడు.

దూరానచప్పుడయింది. కళ్ళకు గంతకట్టుకున్న ఏకలవ్యుడు వింట ఏడుబాణా లొకసారిగా సంధించి వదిలాడు. ఏడుబాణాలూ ఆమ్రానుమీద బెరడులేచిన చోట నాటుకొన్నయి. తనశక్తినంతా ఉపయోగించాడు వాటిని ఊడబెరకడానికి ఆగొల్లపిల్లవాడు.

తన విద్యాభ్యాసము ఒకక్రొత్తఫక్కి. ఇక ముందు నేర్చుకోవలసిందేమిటి? కుర్రవాడు. తనకేం తెలుస్తుంది? గురుదేవు డేది అనుగ్రహిస్తే అది.

సాయంకాలమైంది. కాలప్రమాణం అతని కవసరము లేదు. తనేమో! తనవిలువిద్యేమో! తనగురుదేవుడేమో!!

ఆలా ఆలోచిస్తూ పైకిచూచాడు. పైన పక్షులు గూళ్ళకు పారుతున్నవి. తానిదివరకల్లా గురిచూచికొట్టినవి ఉన్నచోటునుంచి కదలనిపదార్థాలు. అంతరిక్షాన విహరిస్తున్న ఆపక్షులను కొట్టడమెల్లాగు? ఆలాగే చూస్తున్నాడు. గూటికి బయలుదేరిన ప్రతిపక్షీ సూటిగా గూటికేపోతున్నది. గూట్లో పిల్లలు కనిపెట్టుకుంటవని. కనుక నాటికి అడ్డాలు తొక్కడాని కాలవ్యంలేదు.

ఆలోచించాడు. తనువదిలినబాణం దానిదారిన చేరేటప్పటికి పక్షీకూడా తనదారిన ఆప్రదేశానికే చేరాలి. రెండూ ఒకచోట ఒకేసారి చేరాలి. చాలాచిక్కైన పనే

తనగురుదేవుడు తనను అనుగ్రహించే పద్ధతులు అతన్ని ఆనందాబ్ధిలో ముంచినవి.

మరునాడు సాయంకాలం ప్రయత్నంచేశాడు. ఎంతకష్టమైనపనో తెలిసొచ్చింది. నిస్పృహచెందక యత్నాలు సాగించాడు. మనభీష్టము సాధించాడు.

పైకిచూస్తున్నాడు ఆదారిన పక్షులేవైనా వస్తున్నవేమోనని. ఒకపక్షి అంతరిక్షాన చక్రాలుకొట్టుతున్నది. అతను గమనించినవిషయం ఆపిట్ట ఒకేదారిన, ఒకే గమనంతో చక్రాలుకొట్టుతున్నదని. చూచి, చూచి బాణం ఎక్కుపెట్టాడు. పైకి చూపుసారించి ఫలాని సమయానికి ఏప్రదేశానికి ఆపక్షివస్తుందో లెక్కవేశాడు. ఆసమయానికి ఆప్రదేశానికి తనబాణం ఎంత వేగంతో వదలాలెనో సరిచూసుకున్నాడు. మరుక్షణంలో బాణంతోకూడా పిట్ట క్రిందపడ్డది.

కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా గురుమూర్తికి నమస్కారం చేశాడు ఏకలవ్యుడు.

ఇంకాకొంచెం ప్రొద్దున్నది. ఏదో ఆలోచించుకుంటూ ఇంటికి వస్తున్నా డేకలవ్యుడు. దారిలో కొంతమంది పిల్లలు చెండాట ఆడుకుంటూంటే చెండు ఒక నేలపారుబావిలో పడ్డది. పిల్లలంతా బావిచుట్టూచేరి లోపలికి చూస్తున్నారు. వాళ్ళ ఉత్సాహభంగం వాళ్ళ కళ్ళల్లో స్ఫుటంగా అవుపడుతున్నది. వస్తున్న ఏకలవ్యుణ్ణి చూచి మొహాలు చేరడేసి చేసుకున్నారు పిల్లలు పెద్దవాడు ఏదోవిధంగా తీసిపెట్టలేక పోతాడా అని. అతన్ని చేరి దీనంగా బ్రతిమాలారు. బావిలోపలికి చూచా డతను. లోపల నీళ్ళులేవు. లోతుగా ఉన్నది. బంతిమాత్రం తెల్లగా అవుపడుతున్నది. ఏలాగుతియ్యా

డం? తన విద్య ఏలా ఉపయోగిస్తుంది?

గురువును మనసా ధ్యానించాడు. నిశ్చలంగా ఆలోచించాడు. గురుప్రసాదంవల్ల అపూర్వమైన ఆలోచనస్ఫురించింది. కార్యసూపాన ఎంతవరకు లాభిస్తుందో అది?

ఒక బాణాన్ని బంతికేసి నిట్ట నిలువుగా కొట్టాడు. ఆ బాణం చివర గుచ్చుకుపొయ్యేట్టు మరో బాణం వేశాడు. దాని చివరను మరోటి, దానిచివర ఇంకొకటి. ఈ విధంగా బాణాలకూర్పువల్ల ఏర్పడ్డ గడ చేతికందే వరకు వేశాడు. బంతితీసి పిల్లల కిచ్చాడు.

గురుదేవుని దర్శనంచేసి గురుదక్షిణ సమర్పించ వలె నని ఉవ్విళ్లూరుతున్నాడు.

ఒకరోజున విలువిద్యాభ్యాసం చేసుకుంటున్నాడు ఏకలవ్యుడు. ఎక్కడనో అరిచింది ఒకకుక్క. గురి చూసి ఏడుబాణాలు దానిమూతిమీద ఒకేచోట గుచ్చుకొనేట్టు వేశాడు. అది అరుచుకుంటూ యజమానులైన పాండవులను చేరింది. వాళ్ళు అత్యాశ్చర్యం చెందారు. తమను, తమగురువును మించిన విలుకాడీత డెవడని ఆలోచించారు. కుక్క త్రోవచూపగా అరణ్యము ప్రవేశించి ఏకలవ్యుణ్ణి కలుసుకున్నారు. అతను ద్రోణశిష్యుడని విని మరీ ఆశ్చర్యం చెందారు

పాండవులు గురువుచేరి సమస్తం నివేదించారు.

'నిన్నుమించిన విలుకాడు లేకుండా విద్యనేర్పుతానని అన్నారే. నన్ను మించినవాడు మీశిష్యు డేట గూడానూ' అన్నాడు అర్జునుడు గురుదేవునితో.

చాలాసేపు ఆలోచించాడు. ఏకలవ్యుడు తనశిష్యుడెట్లాఅయిందీ గ్రహించాడు. అతను తననారాధించి తనను మించిన శిష్యుడైనందుకు సంతోషించవలెనా? తానన్న వాగ్దానానికి భిన్నంగా ఏకలవ్యుడు అర్జునిన్ని మించిపోయాడనే అనే భావానికి చింతించవలెనా? గురుదేవుడై, బ్రాహ్మణుడై తానన్నమాట చెల్లవలెగదా అనుకున్నాడు.

శిష్యసమేతంగా ఏకలవ్యుడి గృహానికి విచ్చేశాడు ద్రోణుడు. తలవనితలంపుగా అయిన ఈగురుదర్శనానికి ఏకలవ్యుడు బ్రహ్మానందం పొందాడు. "స్వామీ! ఈ దీనుడు తమశిష్యుడు. తాముకోరిన గురుదక్షిణ సమర్పిస్తాడు" అన్నాడు.

ద్రోణుడు ఆలోచించాడు. పస్తాయించాడు. తప్పదనుకున్నాడు. 'ఏకలవ్యా! నీదక్షిణహస్తంయొక్క బొటనవ్రేలు కావాలెనోయి' అన్నాడు. తనకంత విద్య నేర్పిన గురుదేవు డడగడం, తానివ్వడం అదేచాలునని ఏకలవ్యుడు తలచాడు. కత్తితో బొటనవ్రేలు ఒక్క వ్రేటుకు కోసి గురుదేవునిముందర ఉంచాడు. గురుదేవునికన్నులు చెమ్మగిల్లినవి. ఇతరశిష్యుల మోములు అప్రయత్నంగా వంచుకుపోయినవి.

దక్షిణహస్తముయొక్క బొటనవ్రేలు యిచ్చి తానాజన్మాంతం విల్లుపట్టడానికి అనర్హుడు కావడం చాలా కొద్ది ప్రతిఫలమే ననుకొన్నా డేకలవ్యుడు ..

— మొదలి సీతారామస్వామి, బి. ఏ.

క. గురియున్న నెల్లవిద్యలు [గదా!
కరగతమౌ ననుచుఁ దెల్పఁగాఁ బడెను
గురువాక్య మింతయొప్పునె? [మగున్.
గురియను రెండక్షరములె గురుమంత్ర

క. అమల ధనుర్వేదము సాం
గముగా నేర్చికొనె నతఁడు కలితాభ్యాస
క్రమమున, గురిగల్గినచో
విమలమతుల కందరాని విద్యలుగలవే?

గీ. దివ్యభక్తిని దేని సాధింపఁగలిగె
నట్టిశక్తికి నాధార మగుచునలరు
దక్షిణాంగుష్ఠమే గురుదక్షిణగను
నేకలవ్యుండుగాఁ గోరు లీయఁగలరె?

గీ. వసుధ నేకవీరుం డని వన్నెకెక్కె
నెవ్వఁ డాపార్థుఁ డాతనియిష్టగురుఁడుఁ
దన్ను నర్థింపఁగల మహత్త్వంబు గన్న
యేకలవ్యుని గురుభక్తి యెంచఁదరమె?

క. గురుభక్తి కళారత్నా
కరతరణము శిష్యజీవికావరణంబున్
గురుభక్తి గలుగువారల
కరుదే సకలార్థసిద్ధి యగుట ధరిత్రిన్

— వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు.